

Δρ. Μαντζάρης Γιάννης
Επίκουρος καθηγητής ΑΤΕΙ Σερρών

Δρ. Αλεξανδράκης Αλέξανδρος
Αναπληρωτής καθηγητής ΑΤΕΙ Σερρών

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΜΙΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2003

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Αντί προλόγου

Κατάλογος διαγραμμάτων

Κατάλογος Πινάκων

	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Μικροοικονομικό αντικείμενο και μέθοδοι προσέγγισης του	Σελίς
1.1	Εισαγωγικές παρατηρήσεις	17
1.2	Αντικείμενο και τρόπος προσέγγισης των γεγονότων	19
1.2.1	Η Στενότητα	19
1.2.2	Το βασικό υπόδειγμα λήψης απόφασης για τα ευρισκόμενα σε στενότητα μέσα	20
1.2.3	Η αλληλεπίδραση των αποφάσεων	22
1.2.4	Μικροοικονομία και Μακροοικονομία	26
1.2.5	Τρόπος παρουσίασης των υποδειγμάτων και μικροοικονομικές συναρτήσεις	27
1.2.5.1	Γλωσσικοί τύποι	27
1.2.5.2	Οικονομικές συναρτήσεις	30
1.2.6	Στοιχειώδεις αρχές Οικονομετρίας	39
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Η Θεωρία του Νοικοκυριού	53
2.1	Οι οικονομικές αποφάσεις που πρέπει να λάβει ένα Νοικοκυριό	53
2.2	Ανάλυση της απόφασης για κατανάλωση	54
2.2.1	Οι προτιμήσεις του καταναλωτή και οι περιορισμοί του εισοδήματος	55
2.2.1.1	Οι προτιμήσεις και η παρουσίασή τους	55
2.2.1.2	Οι περιορισμοί του εισοδήματος	69
2.2.2	Το άριστο σημείο ισορροπίας του νοικοκυριού	71
2.2.3	Η αντίδραση του νοικοκυριού σε διαφοροποίηση των όρων του υποδείγματος	75
2.2.3.1	Η συνήθης μορφή της συνάρτησης ζήτησης	76
2.2.3.1.1	Εισόδημα και ζήτηση αγαθών	78
2.2.3.1.2	Τιμές και ζήτηση αγαθών	82
2.2.3.1.3	Η επίδραση ταυτόχρονης διαφοροποίησης του ει-	92

2.2.3.2	σοδήματος και των τιμών στην ατομική ζήτηση Η έμμεση συνάρτηση χρησιμότητας	95
2.2.3.3	Η εισοδηματικά προσδιορισμένη συνάρτηση ζήτησης	97
2.2.3.4	Η συνάρτηση δαπανών	103
2.2.3.5	Ισοδύναμες και ισόρροπες εισοδηματικές παραλλαγές	105
2.2.3.6	Το πλεόνασμα του καταναλωτή	111
2.3	Οι μακροχρόνιες καταναλωτικές αποφάσεις του νοικοκυριού	121
2.3.1	Βασικά ερωτήματα	121
2.3.2	Ο (διαχρονικός) εισοδηματικός περιορισμός	123
2.3.3	Η (διαχρονική) συνάρτηση του δείκτη χρησιμότητας	125
2.3.4	Το άριστο σημείο ισορροπίας του νοικοκυριού	128
2.3.5	Η αντίδραση του νοικοκυριού σε διαφοροποίηση των συνθηκών	130
2.3.5.1	Συνάρτηση κατανάλωσης και συνάρτηση αποταμίευσης	131
2.3.5.2	Συνάρτηση κατανάλωσης και συνάρτηση αποταμίευσης στη Περίπτωση μιας συνάρτησης του δείκτη χρησιμότητας του τύπου COBB-DOUGLAS	133
2.3.6	Τελικές παρατηρήσεις	135
2.4	Προσφορά εργασίας και πραγματικό εισόδημα	136
2.4.1	Βασικά ερωτήματα	136
2.4.2	Ο εισοδηματικός περιορισμός	137
2.4.3	Οι προτιμήσεις του νοικοκυριού σε σχέση με το εισόδημα και τον ελεύθερο χρόνο	139
2.4.4	Η άριστη απόφαση	140
2.4.5	Η συνάρτηση προσφοράς εργασίας	144
2.4.6	Συμπερασματικές παρατηρήσεις	146
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Θεωρία της επιχειρηματικής δραστηριότητας	149
3.1	Εισαγωγή	149
3.2	Στοιχειώδης ανάλυση μιας απόφασης παραγωγής	157
3.2.1	Βασικά ερωτήματα	157
3.2.2	Ο προσδιορισμός των συνθηκών παραγωγής. Η συνάρτηση παραγωγής	159
3.2.3	Μερικές ιδιαίτερες μορφές συναρτήσεων παρα-	173

	γωγής	
3.2.4	Η ελαχιστοποίηση του κόστους	182
3.2.5	Συναρτήσεις κόστους σε συνολική μεταβολή των συντελεστών	184
3.2.6	Καμπύλες κόστους σε μερική διαφοροποίηση των συντελεστών	191
3.2.7	Αλληλεξαρτήσεις μεταξύ καμπυλών κόστους σε μερική και ολική μεταβολή των συντελεστών : Μια ειδική περίπτωση	193
3.2.8	Η μεγιστοποίηση του κέρδους με δεδομένες τιμές συντελεστών και προϊόντος	194
3.2.8.1	Προσδιορισμός του μέγιστου κέρδους με τη βοήθεια των συναρτήσεων κόστους	195
3.2.8.2	Προσδιορισμός του μέγιστου κέρδους κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες παραγωγής	200
3.2.9	Η αντίδραση της επιχείρησης σε αλλαγές των συνθηκών λειτουργίας	202
3.2.10	Το πλεόνασμα του παραγωγού	207
3.3	Η απόφαση για παραγωγή κάτω από συνθήκες κινδύνου	209
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. Ισορροπία και ανισορροπία στην αγορά για ένα προϊόν	217
4.1	Εισαγωγικές παρατηρήσεις	217
4.2	Η αγορά ενός προϊόντος σε συμπεριφορά προσαρμογής στη ποσότητα	220
4.2.1	Ατομική ζήτηση και αγοραία ζήτηση	221
4.2.2	Ατομική προσφορά και αγοραία προσφορά	222
4.2.3	Ισορροπία της αγοράς	225
4.2.4	Ύπαρξη, Σημαντικότητα και Σταθερότητα της ισορροπίας της αγοράς	226
4.2.5	Η αντίδραση της ισορροπίας της αγοράς σε διαφοροποιήσεις των συνθηκών λειτουργίας	232
4.2.6	Κρατικές παρεμβάσεις στην αγορά	234
4.2.6.1	Ο προσδιορισμός των τιμών από το κράτος	234
4.2.6.2	Επιδράσεις του φόρου κατανάλωσης	236
4.2.7	Η περίπτωση της αγοράς που προσαρμόζεται βραδέως	240
4.3	Μια μονοπωλιακή αγορά	248

4.3.1	Περιγραφή των συνθηκών αγοράς	248
4.3.2	Η ισορροπία της αγοράς κατά τον COURNOT	249
4.4	Μονοπωλιακός ανταγωνισμός	256
4.4.1	Η δομή της αγοράς	256
4.4.2	Αγοραία συμπεριφορά και αγοραίο αποτέλεσμα	256
4.5	Ολιγοπωλιακή αγορά	258
4.5.1	Η δομή της αγοράς	258
4.5.2	Αγοραία συμπεριφορά και αγοραίο αποτέλεσμα	263
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. Βασικές αρχές της Οικονομικής της Ενημερίας	277
5.1	Εισαγωγή	277
5.1.1	Έννοια και σκοπός των αρχών της οικονομικής της ενημερίας	277
5.1.2	Το μοντέλο κουτί της οικονομικής της ενημερίας	279
5.2	Συνάρτηση κοινωνικής ενημερίας	285
5.2.1	Συνάρτηση ενημερίας τύπου BERGSON	285
5.2.2	Συνάρτηση ενημερίας των LEONTIEF-LERNER	287
5.2.3	Προβλήματα με συναρτήσεις κοινωνικής ενημερίας	288
5.3	Η κατά PARETO οικονομική της ενημερίας	289
5.3.1	Το κριτήριο του PARETO	289
5.3.2	Οι συνθήκες για την αριστοποίηση κατά PARETO	292
5.3.2.1	Παρατηρήσεις	292
5.3.2.2	Αποτελεσματική παραγωγή	293
5.3.2.3	Η αριστοποίηση της παραγωγικής δομής και της κατανομής των αγαθών	296
5.3.2.4	Συμπέρασμα σε σχέση με τις άριστες συνθήκες	300
5.4	Tests συμψηφισμού	305
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. Η συμπεριφορά των προσαρμοστών ποσότητας: Αξιολόγηση με βάση τις αρχές της οικονομικής της ενημερίας	309
6.1	Οι κανόνες διανομής στο σημείο ισορροπίας της αγοράς	309
6.2	Κατανομή εισοδήματος και χρησιμότητας	315
6.3	Η ελεύθερη αγορά απέτυχε ;	317

	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7. Αύξουσες αποδόσεις κλίμακας: Ανταγωνισμός και Μονοπώλιο	323
7.1	Υπάρχει απώλεια στατικής αποτελεσματικότητας λόγω μονοπωλιακών αγορών ;	323
7.2	Στατική αποτελεσματικότητα: Μια μικρή αναφορά	327
7.3	Αύξουσες αποδόσεις κλίμακας σε μονοπωλιακές συνθήκες	330
7.4	Πως μπορεί να λυθεί το πρόβλημα κατανομής των συντελεστών σε συνθήκες αύξουσας απόδοσης κλίμακας ;	332
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8. Εξωτερικές επιδράσεις	335
8.1	Τι είναι εξωτερικές επιδράσεις : Ορισμός και εισαγωγικές παρατηρήσεις	335
8.2	Οι συνθήκες για την κατά PARETO αριστοποίηση	341
8.2.1	Εξωτερικές επιδράσεις μεταξύ επιχειρήσεων με βάση τις εκροές τους	341
8.2.2	Εξωτερικές επιδράσεις μεταξύ επιχειρήσεων με βάση τους συντελεστές	345
8.3	Ανταγωνισμός και εξωτερικές επιδράσεις	346
8.3.1	Μια εξωτερική επίδραση οφειλόμενη στην εκροή	349
8.3.2	Μια εξωτερική επίδραση οφειλόμενη στους συντελεστές	353
8.4	Η διόρθωση της λανθασμένης λειτουργίας της ανταγωνιστικής αγοράς	355
8.4.1	Προεισαγωγικές παρατηρήσεις	355
8.4.2	Η λύση κατά PIGOU	356
8.4.3	Η λύση κατά τον COASE	359
	ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9. Η κρατική παρέμβαση στην αγορά	365
9.1	Κρατικά πλαίσια λειτουργίας της οικονομίας της αγοράς	365
9.1.1	Τομείς που παρεμβαίνει το κράτος	365
9.1.2	Πατέντες και άλλα προστατευόμενα δικαιώματα	369

9.2	Παρεμβάσεις του κράτους στη κατανομή των συντελεστών	371
9.2.1	Δημόσια αγαθά	371
9.2.2	Είναι αναγκαίος ο κρατικός πατερναλισμός ;	375
9.2.3	Προστασία των καταναλωτών	379
9.2.4	Επιβολή ανώτατων τιμών	384
9.2.5	Καθορισμός ελάχιστων τιμών	389
9.3	Η κριτική των κρατικών παρεμβάσεων	392
9.3.1	Στόχοι και συμπεριφορά των κρατικών αρχών	392
9.3.2	Σκοποί και συμπεριφορά της Δημόσιας Διοίκησης	401
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	404

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα	Τίτλος	Σελίς
1.1	Γραφική παράσταση διαφόρων τύπων συναρτήσεων	33
1.2	Διασπορά στοιχείων χρονολογικής σειράς Εισοδήματος-Κατανάλωσης	41
1.3	Περιπτώσεις ετεροσκεδαστικότητας των καταλοίπων	48
1.4	Θετική και αρνητική αυτοσυσχέτιση των καταλοίπων	48
2.1	Δέσμες ποσοτήτων καταναλωτικών αγαθών	57
2.2	Γραφική παράσταση της καμπύλης αδιαφορίας	59
2.3	Οριακός Λόγος Υποκατάστασης	60
2.4	Προτιμώμενοι συνδυασμοί αγαθών για κατανάλωση	62
2.5	Οι καμπύλες αδιαφορίας δεν τέμνονται	62
2.6	Χάρτης καμπυλών αδιαφορίας	63
2.7	Ισοκλινής γραμμή	65
2.7 ^α	Χάρτης ισοκλινών ακτίνων	66
2.8	Γραμμή εισοδηματικού περιορισμού	69
2.9	Το άριστο σημείο ισορροπίας του Νοικοκυριού	71
2.10	Η καμπύλη ENGEL	78
2.11	Η καμπύλη ENGEL σε αναλογικά ίση σχέση Εισοδήματος-Κατανάλωσης	78

2.12	Μορφές εισοδηματικής ελαστικότητας ζήτησης	80
2.13	Άριστο σημείο του Νοικοκυριού σε διαφοροποίηση της τιμής και ζήτησης	82
2.14	Εισοδηματικό αποτέλεσμα και αποτέλεσμα υποκατάστασης	83
2.15	Διάφορες μορφές καμπυλών ζήτησης	86
2.16	Άριστο σημείο ζήτησης του νοικοκυριού με εισοδηματικό περιορισμό	97
2.17	Καμπύλη ζήτησης κατά HICHS	99
2.18-	Εισοδηματικά προσαρμοστική και συνήθης καμπύλη ζήτησης	101
2.19		
2.20	Ισοδύναμη εισοδηματική παραλλαγή	107
2.21	Καμπύλη δείκτη χρησιμότητας τύπου MARSHALL	109
2.22	Το πλεόνασμα του καταναλωτή	112
2.23	Σύγκριση των τριών μεθόδων μέτρησης του πλεονάσματος καταναλωτή	117
2.24	Ετοιμότητα πληρωμής του ατόμου για ένα αγαθό	119
2.25	Διαχρονικός εισοδηματικός περιορισμός	125
2.26	Διαχρονική καμπύλη του δείκτη χρησιμότητας	127
2.27	Το άριστο σημείο ισορροπίας του Νοικοκυριού	128
2.28	Συνδυασμός ελεύθερου χρόνου και χρόνου εργασίας υπό εισοδηματικό περιορισμό	138
2.29	Ελάχιστος ελεύθερος χρόνος και ελάχιστο πραγματικό εισόδημα	141
2.30	Άριστο σημείο ισορροπίας του Νοικοκυριού με βάση το εισόδημα, τον ελεύθερο χρόνο και τον χρόνο εργασίας	142
2.31	Άριστο σημείο ισορροπίας του Νοικοκυριού με βάση δεδομένο χρόνο εργασίας	143
2.32	Καμπύλη προσφοράς εργασίας	145
3.1	Γραμμή ισοπαραγωγής	161
3.2	Ελαστικότητα υποκατάστασης	162
3.3	Διάφορες μορφές ελαστικότητας υποκατάστασης	163
3.4	Χάρτης γραμμών ισοπαραγωγής	164
3.5	Ισοκλινής γραμμή	167
3.6	Καμπύλη απόδοσης	168
3.7	Γραμμές μέσης και οριακής παραγωγικότητας	170
3.8	Γραμμική-ομογενής συνάρτηση παραγωγής	173
3.9	Σύστημα γραμμών ισοπαραγωγής της συνάρτησης WARLAS-LEONTIEF	175

3.10	*	Σύστημα δυο και πάνω συναρτήσεων παραγωγής WARLAS-LEONTIEF	175
3.11		Γραμμή οριακού λόγου υποκατάστασης και σχέση τοποθετημένης ποσότητας συντελεστών	178
3.12		Γραμμή ίσου κόστους	182
3.13		Ισορροπία μεταξύ γραμμών ίσου κόστους και ίσης παραγωγής	183
3.14		Διάδρομος επέκτασης σε γραμμικά ομογενή συνάρ- τηση παραγωγής	186
3.15		Μεταβλητά οριακά κόστη	187
3.16		Σταθερά οριακά κόστη	187
3.17		Δομή κόστους σε ομοθετική συνάρτηση παραγωγής με διαφορετικές αποδόσεις κλίμακας (μορφή S)	188
3.18		Καμπύλη κόστους και ποσότητας παραγωγής (μορ- φή S)	189
3.19		Καμπύλες οριακού και μέσου κόστους (μορφή U)	189
3.20		Καμπύλη συνολικού κόστους	192
3.21		Καμπύλη μέσου και οριακού κόστους	192
3.22		Γραμμή περίβλημα του οριακού και μέσου κόστους σε απόλυτη υποκατάσταση των συντελεστών	193
3.23		Μεγιστοποίηση του κέρδους μέσω των καμπυλών των συναρτήσεων κόστους	196
3.24		Μεγιστοποίηση του κέρδους μέσω καμπυλών ορια- κού και μέσου κόστους	196
3.25		Η μη ύπαρξη μεγιστοποίησης του κέρδους όταν το οριακό κόστος είναι κάτω από τη τιμή	198
3.25α		Καμπύλη ζήτησης ενός συντελεστή	203
3.26		Σημεία ισορροπίας ενός κατώτερου συντελεστή	206
3.27		Το πλεόνασμα του παραγωγού	208
3.28		Λήψη αποφάσεων παραγωγής σε συνθήκες κινδύ- νου	212
3.29		Άριστη απόφαση παραγωγής σε συνθήκες κινδύνου	215
4.1		Πρόσθεση ατομικών συναρτήσεων ζήτησης	221
4.2		Συνήθης καμπύλη ζήτησης	222
4.3		Καμπύλη προσφοράς	224
4.4		Ισορροπία προσφοράς και ζήτησης	225
4.5		Περιπτώσεις ανυπαρξίας ισορροπίας στην αγορά	227
4.6		Ύπαρξη πολλών σημείων ισορροπίας προσφοράς και ζήτησης	228
4.7		Πλεονάζουσα ζήτηση	229

4.8	Πλεονάζουσα προσφορά	230
4.9	Ισορροπία με διαφορισμό τιμής	230
4.10	Ισορροπία με μετατόπιση της ζήτησης	232
4.11	Ισορροπία με μετατόπιση της προσφοράς	232
4.12	Ισορροπία με ταυτόχρονη μετατόπιση προσφοράς και ζήτησης	233
4.13	Ισορροπία με ανελαστική καμπύλη ζήτησης	233
4.14	Κρατικές τιμές υπέρ των παραγωγών	235
4.14α	Κρατικές τιμές υπέρ των καταναλωτών	235
4.15	Απώλεια ευημερίας με επιβολή φόρου κατανάλωσης	237
4.16	Δυναμική ισορροπία της αγοράς	240
4.17	Δυναμική ανισορροπία της αγοράς	242
4.18	Μεγιστοποίηση του κέρδους του μονοπωλητή	252
4.19,19α	Συνολικό κέρδος και ποσότητα παραγωγής του μονοπωλητή	253
4.20	Ισορροπία στο μονοπωλιακό ανταγωνισμό	257
4.21	Καμπύλες κέρδους και γραμμή αντίδρασης στο δυοπώλιο	260
4.22	Γραμμή ίσου κέρδους στο δυοπώλιο	261
4.23	Γραμμή αντίδρασης στο δυοπώλιο	262
4.24	Χάρτης γραμμών ίσου κέρδους	263
4.25	Ισορροπία κατά COURNOT στο δυοπώλιο	264
4.26	Η ασύμμετρη λύση κατά STACKELBERG στο δυοπώλιο	265
4.27	Κοινά άριστα σημεία κέρδους στο δυοπώλιο	268
4.28	Το συνολικό άριστο σημείο κέρδους στο δυοπώλιο	269
5.1	Καμπύλη μετασχηματισμού	280
5.2	Γραμμή δυνατοτήτων χρησιμότητας	282
5.3	Άριστο σημείο ευημερίας	284
5.3α	Συνάρτηση ευημερίας LEONTIEF-LERNER	287
5.4	Η κατά PARETO αριστοποίηση	290
5.5	Σύστημα καμπυλών ισοπαραγωγής	294
5.6	Το διάγραμμα κουτί του EDGEWORTH	295
5.7	Το μέγιστο σημείο παραγωγής	296
5.8	Καμπύλη μετασχηματισμού	298
5.9	Μεγιστοποίηση της παραγωγικής δομής και της κατανομής των αγαθών	300
5.10	Καμπύλη συμφωνίας	302
5.11	Χάρτης δυνατοτήτων χρησιμότητας	303

5.12	Καμπύλη περιβλήμα των δυνατοτήτων χρησιμότητας	303
5.13	Κριτήριο αριστοποίησης κατά KALDOR-HICKS	306
5.14	Το διπλό Test του SCITOVSKY	307
6.1	Κατανομή εισοδήματος και χρησιμότητας στο μοντέλο 2x2x2	316
6.2	Κατανομή εισοδήματος	316
6.3	Το κατά PARETO άριστο σημείο κοινωνικής ευημερίας	316
7.1	Απώλεια στατικής αποτελεσματικότητας λόγω μονοπωλίου	323
7.2	Καμπύλες μέσου και οριακού κόστους	330
8.1	Ισορροπία αγοράς με ύπαρξη εξωτερικών επιδράσεων	347
8.2	Παραγωγή με ύπαρξη αρνητικών εξωτερικών επιδράσεων	352
8.3	Αριστοποίηση κατά PARETO με ύπαρξη θετικών και αρνητικών εξωτερικών επιδράσεων	361
9.1	Αποτελεσματική κατανάλωση ενός δημόσιου καταναλωτικού αγαθού	372
9.2	Επιβολή ανώτατης τιμής σε αγορές προσαρμοστών ποσότητας	385

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας	Τίτλος	Σελίς
1.1	Αποτέλεσμα ανάλυσης της παλινδρόμησης του διαγράμματος 1.2	44
1.2	Μετρημένες και υποθετικές τιμές του διαγράμματος 1.2	45
4.1	Μορφές και τύποι αγοράς	219
6.1	Διαχωρισμός των αγαθών σε κατηγορίες	321
9.1	Προσωπικά και συλλογικά αγαθά και αγοραία οικονομία με κράτος	371